

TUTKI tutkimuksen tietomalli -työryhmän 2. kokous

Aika: Maanantai 10.6.2013 klo 12–14

Paikka: CSC, kh. Diskurssi, 1. krs

Kutsutut:

- Aija Kaitera, Helsingin yliopisto, puheenjohtaja
- Jukka Haapamäki, OKM
- Liisa Hallikainen, Lapin yliopisto
- Leena Huiku, Tampereen teknillinen yliopisto
- Teemu Kempainen, CSC
- Jenni Kokko, Jyväskylän yliopisto
- Hanna-Mari Puuska, CSC, sihteeri
- Veli-Matti Suoranta, tietomallinuskonsultti
- Pertti Tikkanen, Oulun yliopisto
- Stina Westman, Aalto-yliopisto
- Reino Viita, Suomen Akatemia

Asiat:

1. Kokouksen avaus, läsnäolijoiden toteaminen ja työjärjestyksen hyväksyminen
Pheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.05. Todettiin läsnäolijat ja hyväksyttiin työjärjestys.
2. Edellisen kokouksen pöytäkirja
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.
3. Työryhmän toimeksianto

TUTKI-phjausryhmä on antanut työryhmän tehtäväksi toisessa vaiheessa

- selvittää tarkemmin, kuinka CERIF-tietomallin käsitteet ja niiden alaluokitukset vastaavat suomalaisten yliopistojen tarpeita
- priorisoida korkeakoulujen kansallisen tietomallin kehittämiskohteet tutkimuksen osalta
- tuottaa näistä raportti TUTKI-ohjausryhmälle elokuun 2013 loppuun mennessä

Työryhmä merkitsi tehtävän tiedoksi.

Käytiin läpi tilannekatsaus yliopistojen tutkimustietojärjestelmäkehittämissä:

JY:ssa työryhmä on selvittänyt yliopiston tutkimustietojärjestelmän kehittämistä. Työryhmä on esittänyt juuri valmistuneessa selvityksessään mm. sisällöllistä rajausta: tähän asti käytössä ollut järjestelmä on ollut laajempi, mm. cv:itä tukeva, mutta nyt halutaan kehittää suppeampaa tutkimustietojärjestelmää, sillä tutkijoilla ei välttämättä ole tarvetta yliopiston tarjoamalle cv-järjestelmälle. Aallossa puolestaan

yliopistojohdon toivomus on luoda urajärjestelmä ja työkalun tarjoaminen akateemiselle henkilöstölle tekemisten kirjaamiseen, mutta samalla tietoa voidaan hyödyntää myös hallinnossa. Myös LY:ssa cv-työkalun tarjoaminen on olennaista, jotta tutkijoiden ei tarvitsisi raportoida samoja tietoja useaan paikkaan.

Aalto, TTY ja LY ovat tehneet yhteistyötä tutkimustietojärjestelmähankinnassa. On todettu, että kaikki kolme tekevät hankintaa omista lähtökohdistaan. Kuitenkin esimerkiksi kerättävät tutkimusaktiiviteetit ovat pitkälti samoja, joskin niiden ryhmittelyt ovat erilaisia. Aallossa ja LY:ssa täytyy lisäksi huomioida tieteellisen ja taiteellisen toiminnan käsitteiden sovittaminen yhteen.

4. Käsitteet ja niiden alaluokitukset CERIFissä ja korkeakouluissa

Edellisessä vaiheessa määriteltiin seuraavat puuttuvat käsitteet korkeakoulujen tietomallissa:

- Hanke/projekti (project)
- Tutkimusorganisaatio (organization)
- Tutkimusinfrastruktuurit
- Asiantuntijatehtävät
- Muut tutkimuksen tuotokset

Teemu Kempainen esitteli käsitteiden luokitteluja CERIF-mallissa sekä korkeakouluissa.

CERIFin käsittekaavioissa käsitteet on dokumentoitu sanastoihin. Tietojen siirtoon on määritelty luokituksia/koodistoja (schema), jotka saavat arvoja (values). Todettiin, että CERIFiä on tähän mennessä kehitetty ensisijaisesti käsite-relaatio-tasolla. Koodistoja on pääosin tuotu muualta (esim. CASRAI) ja sisällöt ovat vielä keskeneräisiä.

CERIF-mallissa asiantuntijatehtäviä ei ole omana käsitteenään, vaan ne liittyvät useisiin käsitteisiin (henkilön rooli, product jne.). Todettiin, että CERIF-malli ei ole sellaisenaan suoraan hyödynnettävissä suomalaisessa kontekstissa. Suomalaisessa tietomallissa tulisi kuitenkin huomioida yhteentoimivuus CERIFin kanssa esimerkiksi siten, että suomalaisessa mallissa kuvataan, mihin CERIF-käsitteeseen kukin asiantuntijatehtävä liittyy. Sovittiin, että tehdään oma luokittelu, johon liittyy muuntotaulukko, miten käsitteet ja luokittelut mappautuvat CERIF-malliin.

Asiantuntijatehtävien osalta todettiin, että kaikilla korkeakouluilla on käytössä niihin liittyviä luokituksia, mutta ne eivät ole identtisiä. Pohdittiin, pitäisikö asiantuntijatehtävien luokittelulle saada tiedeyhteisön tuki esim. UNIFIlta. Keskusteltiin asiantuntijatehtäviin liittyvien koodistojen käyttötarkoituksista. Pääkäyttökohde ovat tutkijan cv:t. HY:ssä kuitenkin on esimerkiksi tutkimuksen arvioinnissa arviointipaneelien toiveesta käytetty yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen liittyviä tietoja (esim. julkiset esiintymiset). Kiinnostusta tutkimusaktiiviteettien keräämiseen ja käyttöön arvioinnissa on ollut erityisesti HY:n humanistisessa ja teologisessa tiedekunnassa. Myös TTY:n tulosseurannassa käytetään tutkimusaktiiviteetteja. Useimmissa yliopistoissa tietojen keräämisessä on kuitenkin tilastoinnin sijaan enemmän kysymys mahdollisuudesta tallentaa. Siksi paino pitäisi olla kuvailukentissä, eivätkä lukumäärät ole olennaisia. Tiedot yliopistojen järjestämistä konferensseista kerätään Finland convention bureau:n kyselyä

varten. osa yliopistoista kerää tiedot tietojärjestelmään, osa sähköpostilla. Mainittiin, että tutkimusaktiiviteettien luokittelu on parhaillaan kehitteillä Isossa-Britanniassa ja siellä käynnissä olevan hankkeen kanssa on suunniteltu yhteistyötä.

Keskusteltiin tutkimusorganisaation käsitteen tarkemmasta määrittelystä. Useissa yliopistoissa on virallisen raportoinnin (linjaorganisaation) rinnalla epävirallisempi organisaatorakenne. Esim. LY:ssa hierarkian ulkopuolella on mahdollisuus tehdä väliaikaisia tutkijaryhmiä, jotka koostuvat ryhmästä henkilöitä. Todettiin, että esimerkiksi tutkijakoulut ja tohtoriohjelmat sijoittuvat eri tavoin yliopistojen organisaatiohierarkiassa. TTY:ssä on tänä vuonna alettu keräämään tietoa tutkimusryhmätasolla, jota voivat käyttää kaikki epämääräiset välitason organisaatiot (esim. teema-alueet, epäviralliset verkostot). TTY:ssä tutkimusryhmä liitetään julkaisuihin, mutta ei henkilön kautta. HY:ssä on todettu, että tutkimustietojärjestelmän käytettävyys kärsii, jos henkilöllä on sekä lukuisia laitoksia että ryhmiä. Todettiin, että jotkut aktiviteetit kiinnittyvät organisaatiotyyppisiin yksiköihin, eivätkä välttämättä henkilöihin. Esimerkiksi palkintoja ei välttämättä myönnetä henkilölle, vaan ryhmälle ja lisäksi vierailijat liittyvät usein koko laitokseen.

HY:ssa on valmistumassa tutkimusinfrastruktuuriportaali osana tutkimustietojärjestelmää, jossa tutkimusinfrastruktuureja voi linkittää myös julkaisuun tai projektiin. Sen yhteydessä on pohdittu erilaisia neljän luokitteluvaihtoehtoja (OKM:n tieteenalaluokittelu, EU:n MERIL-portaalin käyttämät avainsanat ja ESFRIn avainsanat), joita on tarkoitus testata. TTY:ssä ajatuksena on, että infra liitetään tuotoksiin tieteenalan kautta.

Keskusteltiin, mihin käsitteeseen tutkimusaineistot liittyvät. Aineisto on ensin tuotos (esim. cv:ssä voidaan listata ansiot tutkimusdatan tuottamisessa), minkä jälkeen se on infra seuraaville projekteille. Aineistot voivat liittyä myös laitteisiin tai palveluihin (esim. ontologia).

5. Jatkotoimenpiteet

Työryhmä keskusteli kehittämiskohteiden priorisoinnista, jatkotoimenpiteistä ja niiden aikataulusta. Sovittiin, että kaksi pienryhmää työstää osa-alueita seuraavaan työryhmän kokoukseen mennessä:

1. *Asiantuntijatehtävät ja muut tuotokset*: Stina Westman, Leena Huiku, Liisa Hallikainen ja Teemu Kempainen (kokous 14.8. klo 9.30)
 - Ryhmä pyytää luokitteluja myös SA:lta ja selvittää TENin cv-mallin hyödynnettävyyttä.
2. *Projektit, organisaatiot ja infrastruktuurit*: Aija Kaitera, Jenni Kokko ja Veli-Matti Suoranta (kokous 17.7. klo 9)

6. Seuraava kokous

Työryhmän seuraava kokous pidetään 21.8.2013 klo 13.30–16, Vantaa (KOTA-seminaarin jälkeen).

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.